

Seat No. : _____

TI-105

B.A. Sem.-I

May-2013

Philosophy (EC-I-103)

(Logic-I)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 70

1. (અ) તર્કશાસ્ત્રની વ્યાખ્યા સ્પષ્ટ કરો. 7
અથવા
નિગમનલક્ષી અને વ્યાપ્તિલક્ષી દલીલોની સમજૂતી આપો.
(બ) લક્ષણના પ્રકારોની રજૂઆત કરો. 7
અથવા
લક્ષણના હેતુઓની ચર્ચા કરો.
2. (અ) વસ્તુનિર્દેશક લક્ષણના પ્રકારોની સમીક્ષાત્મક રજૂઆત કરો. 7
અથવા
ગુણનિર્દેશક લક્ષણના પ્રકારોની સમીક્ષાત્મક રજૂઆત કરો.
(બ) ન્યાય દર્શન મુજબ જ્ઞાનનું વર્ગીકરણ સમજાવો. 7
અથવા
સતપ્રતિપક્ષ અને બાધિત - એ બે હેત્વાભાસોની સમજૂતી આપો.
3. ટૂંકનોંધ લખો : 16
(1) અભિવ્યંજક ભાષા અથવા પ્રવર્તક ભાષા
(2) લક્ષણનું બંધારણ અથવા અર્થના પ્રકારો
(3) દર્શક લક્ષણ અથવા પર્યાયવાચક લક્ષણ
(4) સ્વાર્થાનુમાન અથવા પરાર્થાનુમાન
4. નીચેના પ્રશ્નોના એક-બે વાક્યમાં જવાબ આપો : 12
(1) ભાષાના કાર્યો કેટલા છે ? કયા કયા ?
(2) તર્કશાસ્ત્રની એરિસ્ટોટલે આપેલી વ્યાખ્યા કઈ છે ?
(3) આધાર વિધાન અને ફલિત વિધાન કયા અર્થમાં સાપેક્ષ છે ?
(4) અર્થના પ્રકારો કેટલા છે ? કયા કયા ?
(5) હેત્વાભાસોના નામ આપો.
(6) લક્ષણ આપવાની રીતોના નામ આપો.

5. (અ) નીચેની ખાલી જગ્યા પૂરો :

7

- (1) 'ભાષા દ્વારા વ્યક્ત થતી વિચારણાનું શાસ્ત્ર એટલે તર્કશાસ્ત્ર' આ વ્યાખ્યા _____ એ આપેલી છે.
- (2) નિગમનલક્ષી દલીલમાં આધાર વિધાન અને ફલિત વિધાન વચ્ચે _____ સંબંધ હોય છે.
- (3) વધતો જતો ગુણનિર્દેશ એ _____ જતો વસ્તુનિર્દેશ છે.
- (4) પોતાની અનુકૂળતા માટે શબ્દને આપેલો અર્થ _____ પ્રકારનું લક્ષણ કહેવાય.
- (5) કાર્ય પરથી કારણનું અનુમાન એ _____ અનુમાન છે.
- (6) પરાર્થાનુમાનના ઘટકોની સંખ્યા ન્યાયદર્શન મુજબ _____ હોવી જોઈએ.
- (7) પ્રમાણ્ય _____ ને લાગુ પડે છે.

(બ) નીચેના બંને જુથોના જોડકાં ગોઠવો :

7

(અ)	(બ)
(1) ભાષાનું કાર્ય	(a) રૂઢ
(2) લક્ષણના પ્રકારો	(b) પ્રવર્તક
(3) વસ્તુનિર્દેશક લક્ષણ	(c) 5
(4) હેત્વાભાસ	(d) દર્શક લક્ષણ
(5) પ્રાચીન ન્યાય	(e) અસિદ્ધ
(6) નવ્ય ન્યાય	(f) પૂર્વવત્
(7) ગુણ નિર્દેશક અર્થ	(g) કેવલાન્વયી
-

Seat No. : _____

TI-105

B.A. Sem.-I

May-2013

Philosophy (EC-I-103)

(Logic-I)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 70

1. (a) Clarify the definition of Logic. 7
OR
Give explanation of deductive and inductive arguments.
- (b) Describe the types of definition. 7
OR
Discuss the purposes of definition.
2. (a) Describe critically the types of denotative definition. 7
OR
Describe critically the types of connotative definition.
- (b) Explain the classification of knowledge according to Nyaya Philosophy. 7
OR
Satpratipaksha and Badhit give explanation of these two Hetvabhasa.
3. Write short notes : 16
(1) Expressive language **or** Directive language.
(2) Structure of Definition **or** Types of meaning.
(3) Demonstrative Definition **or** Synonymous definition.
(4) Svarthanuman **or** Pararthanuman.
4. Give answers in **one** or **two** sentences of the following : 12
(1) How many are the functions of language ? Which are ?
(2) Which is the definition of Logic given by Aristotle ?
(3) In which sense, premise and conclusion are relative ?
(4) How many are the types of meaning ? Which are ?
(5) Give names of Hetvabhas.
(6) Give names of techniques for defining.

5. (a) Fill in the blanks of the following : 7
- (1) 'Logic is the thinking expressed through language'. This definition is given by _____.
  - (2) There is a relation of _____ between premise and conclusion in deductive argument.
  - (3) When connotation increases, denotation _____.
  - (4) The meaning of a word given for one's own convenience, is called _____ kind of definition.
  - (5) An inference of cause, based on effect is _____ inference.
  - (6) According to Nyaya Philosophy, the number of elements in Pararthanuman is _____.
  - (7) Validity applies to _____.
- (b) Match the following two groups : 7

A	B
(1) Functions of language	(a) Rudha
(2) Types of Definition	(b) Directive
(3) Denotative Definition	(c) 5
(4) Hetvabhas	(d) Demonstrative Definition
(5) Prachin Nyaya	(e) Asidhha
(6) Navya Nyaya	(f) Purvavat
(7) Connotative meaning	(g) Kevalanvayi
